

**Marktconsultatie met betrekking tot de AMvB
congestiemanagement,
ex artikel 24a, 8^e lid, van het wetsvoorstel wijziging
Elektriciteitswet 1998 en Gaswet inzake verbetering
voorzieningszekerheid.**

Datum 21 mei 2010

Ministerie van Economische Zaken

Consultatiedocument AMvB voorrang voor duurzaam

Inleiding

Momenteel ligt in de Eerste Kamer het wetsvoorstel 31904 (wijziging van de Gaswet en de Elektriciteitswet 1998, tot versterking van de werking van de gasmarkt, verbetering van de voorzieningszekerheid en houdende regels met betrekking tot de voorrang van duurzame elektriciteit, alsmede enkele andere wijzigingen van deze wetten) ter behandeling voor. Het voorgestelde artikel 24a, lid 8, van de Elektriciteitswet 1998 bevat een delegatiebevoegdheid ten aanzien van het vaststellen van nadere regels met betrekking tot congestiemanagement. Dit zal het ministerie van Economische Zaken (EZ) doen in de vorm van een algemene maatregel van bestuur (AMvB). Voor u ligt het consultatiedocument met betrekking tot de invulling van deze AMvB.

Door middel van artikel 24a wordt artikel 16 van Richtlijn 2009/28/EC geïmplementeerd. Voor deze Richtlijn geldt een implementatiedeadline van 5 december 2010. Die deadline betreft ook de lagere regelgeving die daarmee gemoeid is. Dat betekent dat de lidstaten op uiterlijk 5 december 2010 gereed moeten zijn met de regelgeving die nodig is voor de uitvoering van deze Richtlijn. Mede daarom hecht EZ eraan het proces zo in te richten dat zo snel mogelijk de nodige formele stappen kunnen worden genomen teneinde de AMvB tijdig gereed te hebben. De beoogde inwerkingtredingstermijn is 1.1.2011. Uiteraard volgt daarna nog een codewijzigingstraject.

Het wetsvoorstel biedt het kader voor de uitwerking van een systeem voor congestiemanagement. Op 18 december 2009 heeft de Minister in antwoord op schriftelijke vragen van de Tweede Kamer aangegeven dat daarvoor het model van system redispatch zal worden gehanteerd. Het model van system redispatch betekent dat de netbeheerder verantwoordelijk is voor het benodigde af- en opregelen om congestie te voorkomen en tegelijkertijd het totale productievolume in stand te houden. In dit model organiseert de netbeheerder een biedladder voor afregelvermogen in het congestiegebied en kiest daaruit de gunstigste opties om de congestie op te heffen. Producenten geven daarbij aan wat zij ervoor over hebben om te worden afgeregeld op basis van de uitgespaarde kosten van de in dat geval niet geproduceerde elektriciteit. Indien er, op basis van de ingediende transportprognoses, daadwerkelijk sprake is van mogelijke overbelasting van het net door een te grote behoefte aan transportcapaciteit, dan zal de betreffende netbeheerder overgaan tot het afroepen van de hoogste bieding. De producent die het meest over heeft voor het terugregelen (hoogste marginale kosten) wordt afgeroepen om te worden afgeregeld en betaalt zijn bod aan de netbeheerder. De netbeheerder vraagt tegelijkertijd aan producenten buiten het congestiegebied om de hoeveelheid afgeregelde stroom te produceren teneinde het landelijke evenwicht tussen vraag en productie te waarborgen. Het lijkt voor de hand te liggen om in dat kader een aparte biedladder voor opregelen ten bate van congestie te hanteren, los van het regelen en reservevermogen. De opbrengsten uit de biedingen voor het afregelen worden door de netbeheerder aangewend voor deze opregelacties.

Op basis van de regeling van de Minister van EZ van 29 april 2009 houdende wijziging van de Regeling inzake tariefstructuren en voorwaarden elektriciteit in verband met een betere benutting netcapaciteit (verder: regeling betere benutting transportcapaciteit) hebben de gezamenlijke netbeheerders op 9 december 2009 een codewijzigingsvoorstel ingediend bij de NMa (hierna te noemen: het codewijzigingsvoorstel). In deze voorstellen wordt voor het beheersen van transportbeperkingen uitgegaan van system redispatch. Aangezien de Minister van EZ ook in het kader van het wetsvoorstel uitgaat van system redispatch als instrument voor congestiemanagement, ligt het voor de hand dat de huidige codewijzigingsvoorstellen na de inwerkingtreding van het wetsvoorstel en de AMvB zoveel mogelijk in stand kunnen blijven. Deze voorstellen zijn op zorgvuldige wijze tot stand gekomen met veelvuldige consultatie van de markt. De NMa heeft eind april weliswaar een wijzigingsopdracht aan de netbeheerders gestuurd, maar dit proces dient gewoon doorgang te vinden. Het is dus nadrukkelijk niet de bedoeling dat bepaalde discussies in het kader van deze consultatie opnieuw moeten worden overgedaan. De inhoud van die regeling wordt na de inwerkingtreding deels geregeld in de Elektriciteitswet 1998 en deels in de AMvB. Het ligt voor de hand dat na inwerkingtreding van de AMvB bepaalde wijzigingen of aanvullingen van Codes niet te voorkomen zijn, maar dit zou tot een minimum beperkt kunnen

blijven. EZ gaat er vanuit dat het huidige codevoorstel primair moet worden aangepast op het punt van voorrang voor duurzame productie zelf en de rangorde daarbij. Deze aanpassingen kunnen echter pas formeel geschieden als de AMvB in het Staatsblad is gepubliceerd en dus ook het advies van de Raad van State is verwerkt. Dit is op zijn vroegst mogelijk eind 2010. Vandaar dat er ook geen enkele aanleiding bestaat om het proces met betrekking tot het nu bij de NMa voorliggende codewijzigingsvoorstel daar op te laten wachten. Het is in het grootste belang van het op zo kort mogelijke termijn realiseren van de doelstellingen van de regeling betere benutting transportcapaciteit, dat de Codes langs deze lijn worden aangepast.

Planning en proces

Tijdens het debat met de Tweede Kamer begin dit jaar heeft de Minister toegezegd de markt te zullen consulteren over de nadere regels op grond van artikel 24a van de Elektriciteitswet 1998. Op basis van dit consultatiedocument worden partijen uitgenodigd te reageren op de voorgestelde invulling van de AMvB. Naar aanleiding van de ontvangen reacties zal een definitief concept worden opgesteld. In de memorie van toelichting zal een verantwoording worden opgenomen met betrekking tot de uitkomsten van de consultatie.

Voor de betreffende AMvB geldt een zogenaamde voorhangprocedure. Dat houdt in dat een concept AMvB voor een periode van vier weken moet worden voorgelegd aan de Eerste en Tweede Kamer. Beide kamers hebben dan de gelegenheid, indien gewenst, nadere vragen te stellen over de voorgestelde nadere regels. Na deze voorhangprocedure zal de AMvB via de Ministerraad worden voorgelegd aan de Raad van State. Na ontvangst van het advies van de Raad van State zal de AMvB worden gepubliceerd. Niet uitgesloten is dat 1.1.2011 daarvoor nog haalbaar is.

U wordt uitgenodigd om binnen 14 dagen na dagtekening van het begeleidende schrijven een reactie te geven op de onderstaande uiteenzetting, en dan met name de nieuwe elementen daarin ten opzichte van de codevoorstellen.

De AMvB zal betrekking hebben op de volgende onderwerpen:

1. nadere regels t.a.v. de systematiek congestiemanagement – ofwel beschrijving van het systeem van system redispatch: het verdelingsmechanisme dat wordt gebruikt voor de allocatie van schaarse transportcapaciteit.
2. de wijze waarop de grootte van het congestiegebied en de omvang van de congestie daarbinnen wordt bepaald.
3. de wijze waarop de transparantie van procedures en de voorspelbaarheid van het systeem voor de afnemers wordt gewaarborgd. De netbeheerders dienen marktpartijen te voorzien van relevante informatie en dient tevens verantwoording af te leggen t.a.v. het gevoerde proces.
4. de verdeling van rollen, bevoegdheden en verantwoordelijkheden van de verschillende betrokken partijen bij het systeem van congestiemanagement.
5. rangorde duurzaam (mate van voorrang; regelbaar/niet-regelbaar).
6. nadere regels t.a.v. de kosten en vergoeding in het kader van congestiemanagement, de verdeling daarvan en de mogelijkheid van differentiatie tussen partijen, alsmede de inning.

Voor de punten 1, 3 en 4 geldt dat de AMvB geen nieuwe of gewijzigde elementen bevat ten aanzien van de huidige (lagere) regelgeving en dan met name het voorliggende codewijzigingsvoorstel. Voor wat betreft punt 2 wordt er wel een nadere invulling gegeven en de punten 5 en 6 zijn nieuw ten opzichte van het bestaande kader.

Systematiek congestiemanagement

In het achtste lid, onderdeel b van artikel 24a is vastgelegd dat de procedures voor het oplossen van congestie kunnen verschillen per gebied en per netbeheerder afhankelijk van:

- de mate en aard van congestie in het congestiegebied (dus per congestiegebied is er één set regels);
- de vraag of er sprake is van congestie in het netvlak van de regionale of landelijke netbeheerder.

Dat betekent dat er in theorie verschillende systemen van congestiemanagement gehanteerd zouden kunnen worden, in zoverre dat er altijd binnen één congestiegebied één regime geldt. Het huidige regelgevende kader, de voorgestelde codewijzigingen en de voorgestelde invulling van de AMvB gaat uit van *system redispatch* als model. In dat verband is er dus maar één regime van congestiemanagement. Daarbij wordt uitgegaan van de netbeheerder als centrale partij voor de uitvoering en toepassing van congestiemanagement. In eerdere fasen van dit proces is er in formele stukken nog wel sprake geweest van meerdere regimes (bijvoorbeeld licht en zwaar). Daarvan is met de keuze voor *system redispatch* dus geen sprake meer.

Binnen dat regime zou op basis van de mate en aard van de congestie wellicht kunnen worden gevarieerd ten aanzien van de mate waarin verplichtingen gelden. Het voordeel hiervan zou kunnen zijn dat op basis van doelmatigheid de netbeheerder mogelijkheden heeft om de maatregelen ter beheersing van de congestie af te stemmen op de situatie en de verwachte transportproblemen. De ruimte die in het reeds voorliggende codevoorstel wordt geboden tussen het hanteren van een vrijwillige en verplichte fase van inbieden is wat EZ betreft een voorbeeld van invulling van deze variatie. De AMvB zal ruimte laten voor een dergelijke invulling.

Vaststellen congestiegebied

Bij een nieuwe aanvraag naar transportcapaciteit of het wegvallen van grootschalige vraag bepaalt de netbeheerder aan de hand van de gevraagde, reeds toegewezen en beschikbare transportcapaciteit of alle in een bepaald gebied opgewekte elektriciteit getransporteerd kan worden. Indien de maximale transportcapaciteit ontoereikend is om alle elektriciteit te kunnen transporteren is er sprake van congestie. De netbeheerder bepaalt dan of de toepassing van congestiemanagement doelmatig is. De wijze waarop het begrip doelmatig nu in de wetgeving is verankerd maakt dat dit begrip niet nader bij AMvB kan worden uitgewerkt. Invulling van het begrip doelmatigheid en toepassing daarvan is derhalve geheel de verantwoordelijkheid van de netbeheerder. Het is aan de Energiekamer om die invulling vervolgens in voorkomende gevallen te toetsen. Het ligt voor de hand dat de Energiekamer bij het toetsen van de handelswijze van netbeheerders in eerste instantie het Visiedocument als kader zal hanteren. Eén (inhoudelijke) opmerking kan in dit kader wel worden gemaakt. Op basis van de discussie in de Tweede Kamer over het amendement van de SP op dit punt, kan worden afgeleid dat met doelmatigheid door de wetgever vooral wordt bedoeld op de efficiënte bedrijfsvoering van de netbeheerder. Voorts was een belangrijk signaal dat door een meerderheid van de Tweede Kamer werd gegeven dat de ruimte voor de netbeheerder om transportcapaciteit te weigeren zo beperkt mogelijk zou moeten zijn.

Bij een positieve beslissing over het toepassen van congestiemanagement dient de netbeheerder een congestiegebied vast te stellen. De definitie en bepaling van een gebied waar door de netbeheerder mogelijk congestie wordt verwacht dient helder en eenduidig te zijn.

Voorstel van EZ is om in de AMvB op te nemen dat de netbeheerder op grond van capaciteitsbeperkingen op een betreffend net(deel) een congestiegebied vaststelt. Dit betekent dat de vaststelling van de grootte van het gebied plaatsvindt op basis van de technische configuratie van het (deel)net of netten en de beperkingen die daarin optreden. Voorts is van belang de invloed die individuele aangesloten partijen hebben op het congestieprobleem. Na deze formele vaststelling kan er gekozen worden voor een nadere aanduiding van het gebied. Dit is op zijn minst een geografische weergave van het net(deel) waarop ontoereikende transportcapaciteit beschikbaar is, met de daarop aangesloten producenten en EAN-codes. De exacte parameters op basis waarvan een congestiegebied zal worden vastgesteld behoren thuis in de Codes. De intentie is om in de AMvB een generieke bepaling hiervoor op te nemen.

Consultatievraag

1. Hebben partijen op- of aanmerkingen bij dit voorstel?

Informatieverstrekking door netbeheerder

Doel van dit onderdeel is om de aangeslotenen tijdig zekerheid te geven over de betekenis van het instellen van een congestiegebied en de te volgen procedures die hieraan verbonden zijn. In het betreffende artikel worden geen nieuwe of gewijzigde elementen opgenomen in relatie tot de huidige regulering. De informatie die de netbeheerder op zijn minst aan de aangeslotenen kenbaar moet maken betreft:

- de grenzen van het congestiegebied;
- de verwachte omvang van congestie in het gebied;
- de verwachte periode waarvoor het congestiegebied is aangewezen;
- de procedures voor congestiemanagement;
- de maatregelen die de netbeheerder treft om congestie op te heffen.

Bij het selecteren van deze elementen is aangesloten op de inhoud van het codevoorstel inzake betere benutting transportcapaciteit. De informatie dient tijdig kenbaar te worden gemaakt zowel aan de aangeslotenen binnen als buiten het congestiegebied. Het staat de netbeheerder vrij op welke wijze deze informatie wordt verstrekt, zolang deze maar toegankelijk is. Zodoende kunnen ook de aangesloten buiten het congestiegebied er bij hun bedrijfsvoering rekening mee houden dat er op enig moment congestiemanagement kan worden toegepast en een bieding voor opregelvermogen zal volgen.

Indienen transportprognoses

In het artikel betreffende dit onderwerp zal worden opgenomen dat aangeslotenen in een congestiegebied dagelijks transportprognoses moeten indienen. Deze verplichting geldt nu al op basis van de huidige codes. De afspraak met de markt is dat de transportprognoses worden benut als informatiebron voor de netbeheerder ten behoeve van het day ahead vaststellen van congestie. Daarmee is als het ware een extra functionaliteit toegevoegd aan het instrument transportprognose. Omdat de AMvB een volledige set van regels moet bevatten t.a.v. congestiemanagement wordt deze al in de codes vastliggende bepaling daarin opgenomen.

Voor een optimale benutting van het net is het essentieel dat de netbeheerder kan beschikken over een goed inzicht in de te verwachten elektriciteitstransporten en de daadwerkelijk optredende netbelasting. Alleen dan kan het moment van daadwerkelijk optreden van transportbeperkingen op adequate wijze worden voorzien. Ten aanzien van de informatievoorziening die nodig is om eventuele transportbeperkingen te kunnen vaststellen zijn de transportprognoses van cruciaal belang. Aangeslotenen dienen de dag voorafgaand aan de dag van uitvoering transportprognoses in bij de netbeheerder. Het verkrijgen van inzicht in de verwachte transporten is in alle gevallen en onder alle omstandigheden van belang, maar in de situatie waarbij de netbeheerder een congestiegebied heeft vastgesteld, is het des te belangrijker dat volledige en zo nauwkeurig mogelijke transportprognoses tijdig ter beschikking worden gesteld door aangeslotenen. In de voorwaarden die op basis van artikel 31 van de Elektriciteitswet 1998 worden gehanteerd kunnen de gezamenlijke netbeheerders nadere eisen stellen aan ondermeer de wijze waarop transportprognoses worden ingediend, de inhoud en kwaliteit daarvan en het tijdstip waarop. Het is aan de netbeheerder om op basis van de ingediende transportprognoses vast te stellen of alle gevraagde transporten in elke tijdeenheid uitgevoerd kunnen worden gezien de totaal beschikbare capaciteit op die momenten. Het is van belang dat er voor congestiegebieden beperkingen gelden en dat afwijkingen van transportprognoses niet meer zonder extra voorwaarden kunnen worden toegestaan. De netbeheerder moet adequate instrumenten hebben om dergelijke voorwaarden te kunnen stellen. Deze voorwaarden moeten vooraf bekend en transparant zijn.

In de bestaande Netcode staat dat aangeslotenen dagelijks "voor de volgende dag of een afgesproken periode van opeenvolgende dagen" hun transportprognoses moeten indienen. EZ is van plan een dergelijke bepaling over te nemen in de AMvB. De in de Netcode gebruikte term 'afgesproken' zal daarbij overigens *niet* worden gehanteerd omdat dat in wetgevende zin geen houdbare term is.

Biedingen t.b.v. afregelvermogen

Indien verwacht wordt dat in een bepaald deel van het net transportbeperkingen kunnen optreden, is het van belang dat de netbeheerder minimaal daags tevoren zekerheid heeft over de mogelijkheden die hij heeft om maatregelen te treffen voor het beheersen van de verwachte transportbeperkingen. Hiervoor is het noodzakelijk dat aangeslotenen in het congestiegebied die elektriciteit invoeden op het net en die daartoe een melding hebben ontvangen van de netbeheerder deelnemen aan een biedingsysteem. Biedingen betreffen de hoeveelheid vermogen die producenten bereid zijn minder te produceren en de prijs die ze daarvoor vragen.

In de AMvB zal derhalve worden bepaald dat de netbeheerder producenten in een congestiegebied waarop congestiemanagement van toepassing kan verplichten dagelijks voor de dag daarop biedingen moeten doen aan de netbeheerder waarbij per productieinstallatie in het congestiegebied wordt aangegeven tegen welke prijs zij bereid zijn minder elektriciteit in te voeden op het net. In het voorliggende codevoorstel wordt uitgegaan van een vrijwillige en een verplichte fase. Pas op het moment dat de netbeheerder vaststelt dat er technisch onvoldoende vermogen beschikbaar wordt gesteld om het congestieprobleem effectief op te kunnen lossen, zullen partijen waarop congestiemanagement van toepassing is verplicht moeten inbieden. EZ is voornemens hiervoor de benodigde ruimte te laten in de AMvB. Dat houdt concreet in dat vastgelegd zal worden dat producenten in het congestiegebied waarop congestiemanagement van toepassing is biedingen kunnen doen (vrijwillige basis), en dat er een mogelijkheid bestaat dat de in het gebied aanwezige productie installaties waarop congestiemanagement van toepassing daartoe op een bepaald moment door de netbeheerder worden verplicht. Er wordt ten aanzien hiervan in de AMvB niet iets afwijkends of nieuws vastgelegd. De verdere beschrijving en invulling van de systematiek hoort thuis in de codes.

De betreffende bieding heeft – conform het huidige codewijzigingsvoorstel – betrekking op het gehele productievolume dat ter beschikking kan worden gesteld. Verder wordt bepaald dat deze bieding vier elementen moeten bevatten, te weten de omvang, de tijdseenheid, de prijs van het ter beschikking gestelde vermogen en tenslotte tot welke categorie (zoals beschreven in het artikel betreffende de rangorde) de productie-installatie behoort. Artikel 24a, vijfde lid van het wetsvoorstel geeft de netbeheerder relatief ruime bevoegdheden in dit kader. Ook op dit punt wordt naar de mening van EZ aangesloten bij hetgeen reeds in meer detail is opgenomen in het codewijzigingsvoorstel.

De aanduiding van de categorie waartoe de productie-installatie behoort is nodig voor de netbeheerder om de rangorde te kunnen bepalen bij het afregelen van het ter beschikking gestelde vermogen. Dit element is nieuw ten opzichte van de regeling betere benutting transportcapaciteit en de codevoorstellen.

Op codeniveau kunnen nadere regels worden gesteld aan het moment waarop de bieding moet worden gedaan en eventueel andere eisen die aan de bieding en het indienen ervan worden gesteld. Het is niet gewenst noch noodzakelijk daar in de AMvB aandacht aan te besteden.

Consultatievragen

2. Hebben partijen op- of aanmerkingen bij dit voorstel?

Biedingen tbv opregelvermogen

De AMvB zal een bepaling bevatten met betrekking tot het opregelvermogen buiten het congestiegebied en de wijze waarop de netbeheerder de beschikking krijgt over dit vermogen. Na een melding aan aangeslotenen buiten het congestiegebied door de netbeheerder kunnen producenten die zijn gevestigd buiten het congestiegebied biedingen doen voor extra vermogen dat zij voor de volgende dag bereid zijn ter beschikking te stellen aan de netbeheerder. Deze biedingen kunnen in principe worden gedaan door iedere willekeurige producent buiten het congestiegebied.

EZ ziet geen reden om de mogelijkheid voor partijen om in te bieden van te voren te beperken door in de AMvB een bepaalde minimumgrens aan te brengen. Door iedere partij in de gelegenheid te stellen te participeren wordt de liquiditeit en efficiëntie van de markt bevorderd en dient te worden bewerkstelligd dat extra vermogen tegen zo laag mogelijke kosten door de netbeheerder kan worden verkregen. Gezien het totaal opgestelde flexibele vermogen is de veronderstelling dat de markt voor congestiemanagement aantrekkelijk genoeg is voor partijen om te verzekeren dat er in voldoende mate zal worden voorzien in de behoefte van de netbeheerder aan extra vermogen. Tevens zou verwacht mogen worden dat dit een adequate concurrentie op prijs als effect heeft zodat de netbeheerder ook daadwerkelijk iets te kiezen heeft. Overigens betreft de bestaande Netcode reeds een verplichting om dagelijks het vermogen dat meer of minder kan worden geproduceerd aan te bieden (5.1.1.a.1). Het ligt voor de hand dat de netbeheerder deze regel strakker zal handhaven in het geval van congestiemanagement. Het lijkt dan ook niet noodzakelijk om in de AMvB extra initiële verplichtingen op te nemen voor alle partijen om opregelvermogen ter beschikking te stellen. Overigens is het van belang er op te wijzen dat niet vastligt dat ingeboden vermogen zondermeer door de netbeheerder wordt afgeroepen. De netbeheerder zal er op toe moeten zien dat opregelacties niet elders tot nieuwe congestieproblemen leiden.

Niettemin kan niet worden uitgesloten dat er situaties kunnen zijn dat er op vrijwillige basis geen of onvoldoende biedingen worden gedaan. De vergoeding die op de onbalansmarkt kan worden verkregen is mogelijkterwijs dusdanig aantrekkelijk dat daarvoor vermogen wordt achtergehouden. Daarbij komt dat er door marktpartijen ook al vermogen voor andere doeleinden achter de hand moet worden gehouden (bijv. RRV, eigen flexibiliteit). De ruimte voor het aanbieden van extra vermogen wordt daardoor beperkt. Dit zou er toe kunnen leiden dat de netbeheerder op enig moment vaststelt dat producenten onvoldoende vermogen ter beschikking hebben gesteld om de balans voor bepaalde tijdseenheden te handhaven. Hij heeft dan te maken met een 'gat' tussen wat er in het congestiegebied wordt afgeregeld, en wat daar aan extra productie buiten het congestiegebied tegenover staat. In dat geval is aanvullende actie van de netbeheerder noodzakelijk. De vraag is of dit in het codewijzigingsvoorstel reeds afdoende is geregeld, of dat er in dat kader nog specifiek een 'vangnet' in de AMvB moet worden opgenomen.

Op basis van artikel 24a kan een producent buiten het congestiegebied door de netbeheerder worden verzocht zijn productie te verhogen. Dat verzoek hoeft dus niet alle producenten te betreffen maar kan dus ook gericht zijn aan een enkele specifieke partij. Dat laat ruimte voor een tweetrapsraket die aansluit bij de intentie van het wetsvoorstel om *alle* geïnteresseerde partijen in staat te stellen mee te bieden. Opregelvermogen wordt dan in eerste instantie op vrijwillige basis ter beschikking gesteld. Voorkomen moet echter worden dat er om strategische overwegingen geen of te weinig biedingen zijn waardoor de kosten van het opregelen onnodig hoog worden. Een verplichting voor bepaalde partijen buiten het congestiegebied (eventueel boven een bepaalde grens) om te bieden kan dan in tweede instantie een optie zijn. Dit dient zeker in die fase dan ook de volledig geplande productie van de eenheid te betreffen. Met name op het bovenstaande vraagstuk nodigt EZ partijen uit om input te leveren. Nadrukkelijke doelstellingen die door EZ worden nagestreefd zijn: beperking van de totale kosten en beperking complexiteit systeem.

Wat tevens gewenst is vanuit het oogpunt van effectief netbeheer, is dat in zo vroeg mogelijk stadium voor de daadwerkelijke productie (dus day-ahead) de verwachte congestie is opgelost. Dat lijkt er voor te pleiten om het systeem zo in te richten dat het oplossen van de congestie niet of tenminste zo min mogelijk zou moeten aankomen op RRV als last resort. Daarbij komt dat de wijze waarop de kosten van RRV door de netbeheerder worden verrekend in de tarieven niet aansluit bij het kostentoedelingsprincipe zoals is vastgelegd in het wetsvoorstel. Het inzetten van RRV vermogen is derhalve alleen toegestaan voor doeleinden en wettelijke taken van de netbeheerder op het gebied van RRV. Dat betekent dat EZ inzet op een aparte congestiemarkt, los van bijvoorbeeld het RRV systeem.

Het is overigens niet de intentie van EZ dat elke afzonderlijke regionale netbeheerder een eigen opregel biedladder zou moeten hebben. In het codewijzigingsvoorstel zorgt de landelijk netbeheerder voor opregelvermogen, ook bij congestie in het net van de regionale netbeheerder. Dit sluit inhoudelijk aan bij de wettelijke mogelijkheid om taken in het kader van congestiemanagement uit te besteden.

Op codeniveau kunnen nadere regels worden gesteld aan het moment waarop de bieding moet worden gedaan en eventueel andere eisen die aan de bieding en het indienen ervan worden gesteld. Dit betreft bijvoorbeeld het stellen van een minimum vermogen waarvoor een bieding kan worden gedaan. Het is niet gewenst noch noodzakelijk daar in de AMvB nadere eisen aan te stellen.

Consultatievragen

3. Hebben partijen op- of aanmerkingen bij dit voorstel?
4. Als er onvoldoende vermogen wordt aangeboden, verzoekt de netbeheerder dan alle of bepaalde partijen die niet hebben geboden om dat alsnog te doen, op basis van welke condities en hoe maakt de netbeheerder die selectie?
5. EZ heeft de voorkeur voor een model waarbij de congestiebiedingen apart zijn van de RRV-biedingen. Kunnen deze twee markten gescheiden blijven of is er een moment dat terug gevallen moet worden op RRV?

Uitkomsten biedladder afregelen

De netbeheerder lost de verwachte transportbeperkingen op met behulp van het vermogen dat hem middels de biedingen van producenten in het congestiegebied ter beschikking is gesteld. De selectie van biedingen die door de netbeheerder daadwerkelijk worden afgeroepen geschiedt door het hanteren van een biedladder. De producent die het meest biedt om voor een deel of geheel te worden afgeregeld, wordt als eerste door de netbeheerder geselecteerd. Op deze manier wordt de hoogst mogelijke opbrengst verzekerd. Deze selectie gaat door totdat het totale af te regelen vermogen is bereikt dat nodig is om de verwachte transportbeperkingen op te heffen. In de codevoorstellen is reeds vastgelegd dat aangeslotenen waarvan de bieding wordt afgeroepen hierover op de dag voorafgaand aan de dag van de verwachte congestie bericht ontvangen.

Het ligt voor de hand dat de betaling van de bieding geschiedt op *pay-as-bid* basis, maar dergelijke bepalingen horen in de Codes thuis en zijn geen onderdeel van de AMvB. Omdat vervolgens de transportprognoses en de bijbehorende energieprogramma's gewijzigd moeten worden wordt dit bericht vergezeld van informatie over tijdseenheid en afgeroepen hoeveelheid terug te regelen vermogen.

In de AMvB zal worden bepaald dat de netbeheerder biedingen moet rangschikken naar hoogte van de bieding en dat hij vervolgens de afgeroepen producenten informeert.

Uitkomsten biedladder opregelvermogen

De netbeheerder herstelt de balans in het landelijke net door het afroepen van beschikbaar gesteld extra vermogen buiten het congestiegebied. Ook hiervoor wordt een biedladder gehanteerd. Hierbij wordt de producent die tegen de laagste kosten voor een bepaalde tijdseenheid bereid is extra vermogen ter beschikbaar te stellen door de netbeheerder als eerste geselecteerd. Deze selectie gaat door totdat het totale af te roepen extra vermogen is bereikt dat nodig is om de balans te herstellen. Omdat vervolgens de transportprognoses en de bijbehorende energieprogramma's gewijzigd moeten worden wordt dit bericht vergezeld van informatie over tijdseenheid en afgeroepen hoeveelheid extra productie.

In de AMvB zal worden bepaald dat de netbeheerder biedingen moet rangschikken naar hoogte van de bieding en dat hij vervolgens de afgeroepen producenten informeert.

Rangorde voorrang

In het voorgestelde artikel 24a van de Elektriciteitswet 1998 wordt bepaald dat elektriciteit die volledig wordt geproduceerd met behulp van hernieuwbare energiebronnen ingeval van congestie

bij voorrang toegang krijgt tot het elektriciteitsnet¹. Op wetsniveau is ook geregeld dat congestiemanagement allereerst ook op hoogrenderende WKK installaties wordt toegepast indien transportbeperking van overige niet-hernieuwbare productie niet afdoende is. Het wetsvoorstel laat vervolgens nog ruimte om in lagere regelgeving nog onderscheid te maken *binnen* de categorie hernieuwbaar op basis van de mate waarin de gebruikte hernieuwbare bron is op te slaan. De reden voor het maken van onderscheid en het aldus aanbrengen van een rangorde is om de voorrangsregel op zo effectief mogelijke wijze toe te passen. De beschikbaarheid van een aantal energiebronnen is namelijk afhankelijk van natuurlijke omstandigheden, zoals de aanwezigheid van zon of wind. Deze energiebronnen kunnen niet worden opgeslagen voor benutting op een later tijdstip en het niet benutten van deze energiebronnen op het moment van beschikbaarheid zou er toe leiden dat deze verloren gaan. Andere duurzame energiebronnen zoals biomassa of met behulp van biomassa geproduceerd gas (zgn. biogas) kunnen wel worden opgeslagen voor benutting op een later tijdstip. Vanuit de doelstelling van artikel 24a om zo weinig mogelijk beschikbare hernieuwbare energie verloren te laten gaan is er voor gekozen om op basis van het bovenstaande onderscheid een nadere rangorde aan te brengen. Op die manier wordt gewaarborgd dat congestiemanagement pas op het laatst wordt toegepast op hernieuwbare energiebronnen die niet kunnen worden opgeslagen. In de nota naar aanleiding van het verslag en in eerdere brieven aan de Kamer (bijvoorbeeld 16 november 2009) heeft EZ reeds een bepaalde rangorde aangekondigd. Een dergelijke benadering sluit aan bij artikel 16 van de Richtlijn hernieuwbare energie² waarbij in de overwegingen wordt toegelicht dat toegang gewaarborgd moet zijn "te allen tijde wanneer de bron beschikbaar is". Daarmee komt deze categorie hernieuwbare energieproductie als eerste in aanmerking voor het leveren van een bijdrage aan congestiemanagement na niet (100%) hernieuwbare elektriciteit en hoogrenderende WKK.

Afvalverbrandingsinstallaties nemen een bijzondere positie in. De bijproducten bij het verbranden van afval zijn warmte en elektriciteit. Een deel (ongeveer 48%) van deze elektriciteit wordt opgewekt uit hernieuwbare energiebronnen. De primaire taak van afvalverbrandingsinstallaties is, zoals de naam al aangeeft, het verbranden van afval. Daarom worden afvalverbrandingsinstallaties niet beschouwd als primaire elektriciteitsproductiebedrijven. De wettelijke taak, opgenomen in het Besluit verbranden afvalstoffen, betreft de implementatie van verplichting omtrent afvalbeheer en afvalverbranding op grond van artikel 9, achtste lid, van richtlijn nr. 96/61/EG van de Raad van de Europese Gemeenschappen van 24 september 1996 inzake geïntegreerde preventie en bestrijding van verontreiniging (PbEG L 257) en richtlijn nr. 2000/76/EG van het Europees Parlement en de Raad van de Europese Unie van 4 december 2000 betreffende de verbranding van afval (PbEG L 332). Deze taak om afval te verbranden betreft een taak van algemeen belang (op 9 juni 2009 door het Hof van Justitie bevestigd in zaak C-480/06) en kan niet worden stopgezet om een probleem op een heel ander veld, te weten congestie op het elektriciteitsnet, op te lossen.

Om bovengenoemde redenen voorziet de onderhavige maatregel in een nadere rangorde bij de toepassing van congestiemanagement³, dus na het aflopen van de rangorde die al op wetsniveau is vastgelegd (eerst niet-hernieuwbaar, daarna hoogrenderende WKK). Daarbij wordt aangetekend dat een nader onderscheid binnen de categorie duurzame elektriciteit alleen relevant is indien het afregelen van elektriciteit uit niet hernieuwbare bronnen en van elektriciteit uit hoogrenderende warmtekrachtinstallaties te het congestiegebied alleen duurzame producenten aanwezig zijn.

Indien één van deze situaties aan de orde is zal congestiemanagement in de onderstaande volgorde worden toegepast:

---

¹ In de beleidsbrief van 16 november 2009 en de nota naar aanleiding van het verslag van 17 september 2009 (TK 2009-2010, 31 904, nr. 7) is beargumenteerd waarom de voorrangsregeling niet wordt toegepast op gedeeltelijk met hernieuwbare bronnen geproduceerde elektriciteit.

² Richtlijn 2009/28/EG van het Europees Parlement en de Raad van 23 april 2009 ter bevordering van het gebruik van energie uit hernieuwbare bronnen en houdende wijziging en intrekking van Richtlijn 2001/77/EG en Richtlijn 2003/30/EG.

³ Richtlijn 2009/28/EG en de aanvaarding van het derde energiepakket door de Energieraad maakt het mogelijk om een nader onderscheid naar regelbaarheid te maken.

1. Productie-installaties die uitsluitend gebruik maken van een hernieuwbare energiebron die kan worden opgeslagen om op een later tijdstip te worden aangewend. Het gaat daarbij op dit moment om elektriciteitsproductie uit biomassa.
2. Afvalverbrandingsinstallaties die deels duurzame elektriciteit opwekken.
3. Productie-installaties die uitsluitend gebruik maken van een hernieuwbare energiebron die niet kan worden opgeslagen. Op dit moment gaat het daarbij om zon, wind en rivier- en getijdenwaterkracht.

Consultatievraag

7. Hebben partijen op- of aanmerkingen bij dit voorstel?

Berekening en toedeling van congestiekosten

Op basis van het voorgestelde artikel 24a, vierde lid, van de Elektriciteitswet 1998, brengt de netbeheerder een bedrag in rekening bij de producent(en) waarop congestiemanagement van toepassing is. Dit bedrag wordt berekend aan de hand van het netto verschil (hierna: de delta) tussen de door de netbeheerder ontvangen vergoeding(en) voor het afregelen van vermogen en de vergoeding die de netbeheerder moet betalen aan de producent(en) buiten het congestiegebied voor het verhogen van de productie.

EZ stelt voor om in de AMvB vast te leggen dat de verdeling van deze netto kosten over de producenten waarop congestiemanagement van toepassing is plaats zal vinden op basis van de door deze producenten originele ingediende transportprognoses (day-ahead). Op grond van deze transportprognoses heeft de netbeheerder vastgesteld dat zich zonder congestiemanagement capaciteitsproblemen zouden gaan voordoen. De hoogte van het bedrag dat de netbeheerder in rekening brengt bij individuele partijen zal dus gekoppeld zijn aan het voorgenomen transport in MWh zoals vastgelegd in de transportprognoses, gedurende de optredende schaarste aan transportcapaciteit. Of hierbij gebruikt wordt gemaakt van dag-, uur- of kwartierwaarden is bij uitstek iets om in de Codes op te nemen.

Er is voor deze optie gekozen vanwege een aantal redenen. Ten eerste is de benodigde data eenvoudig en transparant vast te stellen op basis van de reeds gehanteerde registratiemethodiek. De optelsom van de transportprognoses vormt het energieprogramma van een PV-partij en daar wordt deze uiteindelijk ook op afgerekend. Voorts is hier een element van kostenveroorzaking in besloten en wordt voorkomen dat producenten die om bepaalde redenen helemaal geen stroom zouden invoeden, toch moeten betalen voor een schaarstesituatie waaraan ze niet hebben bijgedragen. Producenten die voornemens waren te transporteren en een transportprognose hebben ingediend hebben daarmee een directe invloed op het beslag dat wordt gelegd op de beschikbare transportcapaciteit.

Het als kostendrager hanteren van daadwerkelijk getransporteerd vermogen na de vaststelling van congestie was ook een optie. Daarvoor is niet gekozen om een aantal redenen waarvan de voornaamste zijn: het past niet bij het wettelijke kader dat de kosten in rekening worden gebracht aan alle partijen waarop congestiemanagement wordt toegepast; het beloont de partij die wordt afgeroepen om af te regelen (die betaalt alleen zijn bieding maar betaalt vervolgens niet mee aan het oplossen van het congestieprobleem terwijl hij wel volledig wordt gecompenseerd). Daarmee ontstaat discriminatie tov andere partijen in het congestiegebied.

Ook het aangesloten vermogen zou als kostendrager gehanteerd kunnen worden. Dat beantwoordt echter niet aan de toezegging van de Minister dat alleen invoeding op het net telt (gebruik "binnen de poort" draagt niet bij aan congestie) en dat zou betekenen dat installaties met een hoog aansluitvermogen ten opzichte van de daadwerkelijke invoeding relatief zwaar zouden worden belast. Ook zou het onredelijk zijn dat in geval er geen productie zou zijn, er toch congestiekosten in rekening zouden worden gebracht.

Artikel 24a biedt de wettelijke grondslag om in de AMvB nadere regels te stellen teneinde te verzekeren dat een negatief saldo terecht komt bij de producenten waarop congestiemanagement

van toepassing is. Er is met het wetsvoorstel bewust voor gekozen een aparte regeling te treffen voor deze kosten, nadrukkelijk in afwijking van artikel 40 e.v. van de Elektriciteitswet. De kosten die het hier betreft zijn inkoopkosten die de netbeheerder maakt in het kader van een specifieke taak die erop is gericht congestie te voorkomen zonder dat afnemers in het congestiegebied daar de dupe van worden. Het betreft dus geen tarief in de zin van Richtlijn 2003/54/EG of van Richtlijn 2009/72/EG. De kosten die voortvloeien uit de delta, het negatieve saldo, betreffen kosten die specifiek voortvloeien uit congestiemanagement en hebben een geheel ander karakter dan meer algemene en voorspelbare kosten in het kader van ICT aanpassingen en management. In de AMvB zal derhalve duidelijk tot uitdrukking worden gebracht dat de delta puur een uitvloeisel is van de afregelvergoedingen en de opregelvergoedingen.

Er is derhalve geen rol voor de tariefregulering door de NMa op basis van artikel 41c van de Elektriciteitswet 1998. In het huidige wetsvoorstel is abusievelijk de toevoeging van een nieuw onderdeel f aan artikel 41c, eerste lid blijven staan. Deze toevoeging is bij de tweede nota van wijziging in het wetsvoorstel opgenomen en heeft betrekking op de kostentoedeling bij het in die nota van wijziging voorgestelde APX-model als methode van congestiemanagement. EZ is voornemens het betreffende onderdeel uit de Elektriciteitswet 1998 te schrappen.

Alhoewel er in principe van wordt uitgegaan dat er altijd sprake zal zijn van een negatief saldo, is in theorie een positief (batig) saldo voor de netbeheerder niet uitgesloten. Conform de behandeling van het wetsvoorstel in de Tweede Kamer is het niet gewenst dat de netbeheerder zou kunnen verdienen aan het toepassen van congestiemanagement. In de AMvB zal daarom worden vastgelegd dat een batig saldo volgens dezelfde regeling zal worden verrekend onder alle producenten waarop congestiemanagement van toepassing is (geweest).

Consultatievraag

8. Hebben partijen andere op- of aanmerkingen bij dit voorstel?

BIJLAGE

Samenvatting stappen congestiemanagement

- wetsvoorstel schrijft voor dat indien NB redelijkerwijs geen capaciteit ter beschikking heeft, hij bij een eventuele weigering van het ter beschikking stellen van transportcapaciteit eerst de mogelijkheid van congestiemanagement moet onderzoeken. Daarbij is sprake van een doelmatigheidstoets obv art. 24, 2^e lid.
- bij het vaststellen van verwachte capaciteitsbeperkingen wordt geen onderscheid gemaakt in de oorzaak ervan. Wel kan uit de wetsgeschiedenis worden afgeleid dat het instrument van congestiemanagement met name is gerelateerd aan situaties waarbij er sprake is van aanvragen om aansluiting van productie installaties. Deze situaties worden gekenmerkt door een relatief lange periode waarin transportschaarste zou kunnen optreden en het belang van het snel toegang bieden tot het net van nieuwe productie.
- **bij negatieve doelmatigheidstoets door NB** wordt er geen (nieuwe) transportcapaciteit gecontracteerd. In geval van een aanvraag voor een aansluiting is de potentiële transportbeperking dan van de baan. Er wordt dientengevolge niet overgegaan tot het vormen van een congestiegebied en het toepassen van congestiemanagement.
- **bij positieve doelmatigheidstoets** door NB (wel transportcapaciteit en toepassing congestiemanagement op basis van 24a) stelt NB congestiegebied vast
- NB constateert day ahead daadwerkelijke congestie obv T-prognoses
- NB past het regime van congestiemanagement toe. Binnen dat regime is het mogelijk een vrijwillig en verplichte fase te hanteren mbt het op- en afregelen voor de partijen waarop congestiemanagement van toepassing is.

Afregelen

- vrijwillige fase binnen congestiegebied: alle partijen waarop CM van toepassing is kunnen inbieden om te worden afgeregeld
- NB stelt vast of er onvoldoende vermogen is ingeboden, afhankelijk daarvan volgt een verplichte fase: alle partijen waarop CM van toepassing is moeten verplicht inbieden om te worden afgeregeld

Opregelen

- vrijwillig fase buiten congestiegebied: iedere geïnteresseerde producent kan inbieden om te worden opgeregeld
- NB stelt vast of er onvoldoende vermogen is ingeboden, afhankelijk daarvan kan NB bepaalde partijen verplichten opregelvermogen in te bieden
- NB gaat na of de congestie opgelost kan worden door het afregelen van alleen niet-duurzame producenten of dat ook duurzame producenten betrokken moeten worden bij het uitvoeren van congestiemanagement (rekening houdende met de mate van regelbaarheid van duurzame bronnen).
- afrekenen bieding voor afregelen door de partijen binnen congestiegebied die zijn afgeroepen, op basis van nadere regels amvb congestiemanagement
- afrekenen en toedeling kosten voor opregelen buiten congestiegebied (onder aftrek van de inkomsten uit de biedingen: de delta) aan producenten waarop congestiemanagement van toepassing is.